

Asia: VN/36908/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi merimiespalvelulain muuttamisesta

Rahoitus

Lausuttavaa merimiespalvelutoimiston rahoituksesta 2025 lähtien.

Merimiespalvelutoimiston hallitus 7.6.2024

Merimiespalvelutoimiston hallitus lausuu ehdotuksen johdosta seuraavaa:

Ehdotettu siirtymäaika on liian lyhyt

MEPAlla on pakollisia henkilöstökuluja (lomapalkat, ym) sekä kiinteitä ja muuttuvia kuluja, joista irrottautuminen ei onnistu annetun siirtymäajan puitteissa. Sopimusajat palvelutuottajien kanssa (ICT, ym) ovat monivuotisia, eikä niitä ole mahdollista lakkauttaa kesken sopimuskauden. Rakennemuutos aiheuttaa lisäkuluja, mm. lomien ulosmaksaminen. Uhkana on kassakriisi ja koko henkilöstön lomauttaminen ja näin ollen lakisääteisen merimiespalvelutoiminnan keskeyttäminen.

Merimiespalvelutoimiston hallitus pitää hyvänä lakiehdotuksessa mainittua 50 ke rahoitusta joulukuun osalta, mutta toteaa, että olisi siihen periaatteessa oikeutettu joka tapauksessa, eikä sitä voida pitää merkittävänä kädenojennuksena maan hallituksen taholta. Lisäksi se on siirtymävaiheen taloudellisen tilanteen kannalta riittämätön.

Merityöyleissopimuksen veloitteiden täyttäminen

MLC-säännösten toteuttamisen osalta MEPAn hallitus toteaa, että ulkomaan lipun alla purjehtivien merimiesten palvelu jää siirtymävaiheen jälkeen hoitamatta. Suomalaisia varustamoja ja merenkulkijoita ei voitane velvoittaa maksamaan palveluja, jotka kohdistuvat ulkomaan lipun alla työskenteleviin merenkulkijoihin.

Merityötä koskevan vuoden 2006 yleisopimuksen säännön 4.4 mukaan sopimusvaltion tehtävä on varmistaa, että aluksella työskentelevät merenkulkijat voivat käyttää hyväkseen maissa olevia merimiespalveluja edistääkseen terveyttään ja hyvinvointiaan.

MEPAn hallitus pyytää valtiota osoittamaan, miten valtioiden väliset sitoumukset ja kansainväliset velvollisuudet voidaan täyttää rahoituksen puuttuessa. Mikäli valtion rahoitus poistuu esitetyllä tavalla, ei MEPAlla jatkossa ole maissa palveluja lainkaan. Laivapalvelutkin kohdistetaan rahoittajatahojen - varustamojen ja merenkulkijoiden - intressien mukaisesti Suomen kauppalaivaston alusten miehistöille.

MLC-palvelutarpeen volyymin kasvamista MEPAn hallitus toteaa, että eläköstään kesän 2024 aikana Helsingissä odotetaan käyvän 100 risteilijää, joilla kullakin on 1000 - 1500 miehistön jäsentä (lähde: laivameklariliitto). Maan hallituksen rahoitusesityksen myötä Suomi olisi ainoa pohjoismaa, joka ei tarjoa merimiespalveluita MLC-velvoitteiden mukaisesti.

Valtio luopui aikoinaan kantamasta lästimaksuja, jotka oli tarkoitettu merenkulkijoiden sosiaalisten tarpeiden rahoittamiseen.

Suomessa ei toimi merityöyleissopimuksen mukaisia merimiespalvelulautakuntia. Suomella on kansainväliseen sopimukseen perustuva velvoite näiden lautakuntien perustamiseen. Merimiespalvelutoimisto sitoutuu perustamaan sellaisen asianmukaisiin satamiin, mikäli työhön löytyy rahoitus.

Esitetyt realisoinnit talouden turvaamiseksi

Hallituksen esityksen perusteluissa esitetään, että Merimiespalvelutoimisto realisoii omaisuuttaan kustannustensa kattamiseksi. Realisointiprosessi on toimitusjohtajan vaihdoksen myötä käynnistetty välittömästi huhtikuussa 2024. Ylläksellä olevan vapaa-ajan kohteen osalta se saatetaan päätökseen pikimiten. Muuhun omaisuuteen kohdistuu merkittäviä realisointia estäviä sidonnaisuuksia tai se on raha-arvoltaan merkityksetöntä nyt käsillä olevan muutoksen mittakaavassa.

MEPAssa on tänä keväänä tunnistettu uusiutumis- ja tehostamiskohteita palveluprosesseissa ja -tarjoomassa. Vaikuttavuutta pystytään merkittävästi lisäämään ja kompensoimaan jonkinasteista tulonmenetystä. Nyt esitetty valtion rahoituksen poisto kokonaan on kuusikymmentäprosenttia rahoituksesta. Se on niin suuri osuus, ottaen huomioon jäljelle jäävät pakolliset kustannukset, ettei merkittävää määrää lakisääteistä hyvinvointi- tai liikuntapalvelua enää jää toteutettavaksi.

Merenkulkijoiden hyvinvointi ja rekrytointikriisi

Työterveyslaitoksen tuoreen raportin (Hyvinvointia laivatyöhön) mukaan merenkulkijoiden kuolleisuus ikäryhmittäin on muuta väestöä suurempi. Raportti osoittaa, että merenkulkijat sairastavat tuki- ja liikuntaelinsairauksia ja ylipainosta johtuvia sairauksia muuta väestöä enemmän. Huolestuttavaa on se, että raportin mukaan merenkulkijoiden terveys on parempi ennen meripalvelun aloittamista ja heikkenee sen aikana. Työolosuhteet merenkulussa ovat erittäin kuluttavat.

Merimiespalvelutoimisto on kymmenen vuoden ajan tarjonnut hyvinvointiohjelma Formarea merenkulkijoille yhdessä Merimieseläkekassan ja varustamojen kanssa. Muutenkin MEPA on tarjonnut merenkulkijoille aktiviteetteja ja kipinää liikuntaan. Tämä työ lakkaa valtion poistaessa rahoituksensa. Jäljelle jäävät vain laivapalvelut.

Mikäli merenkulkija ei täytä tiukkoja kunto- ja terveyskriteerejä, merimieslääkäri ei voi kirjoittaa hänelle merikelpoisuustodistusta. Merenkulun rekrytointiongelmia pahenee, kun merenkulkijat menettävät enenevässä määrin merityökelpoisuutensa.

Maanviljelijöiden osalta valtio tukee MELAn ja MTK:n hyvinvointityötä. Olisi toivottavaa, että myös merenkulkijoiden hyvinvointiin voitaisiin osoittaa valtion varoja.

Yhteenveto

Merimiespalvelutoimiston hallitus esittää, että valtio tarkistaa rahoitusosuutensa poistamista ja pienentää säästötavoitettaan siten, että MEPA voi tulevaisuudessakin järjestää laiva- ja kirjastopalvelujen lisäksi myös hyvinvointiohjelman sekä liikuntaa ja terveitä elämäntapoja edistäviä palveluita sekä täyttää kansainväliset MLC-velvoitteensa.

Merimiespalvelutoimiston hallitus esittää, että valtio vähintään maksaa osuutensa MEPA-maksusta vielä tammi- ja helmikuussa 2025 MEPAn rahoituskriisin lieventämiseksi.

Tulisiko työnantajien ja palkansaajien yhden tuhannesosan suuruista merimiespalvelumaksuosuutta muuttaa?

-

Hallinto

Lausuttavaa valtion jättäytymisestä pois merimiespalvelutoimiston hallinnosta.

-

Lausuttavaa merimiespalvelutoimiston hallituksen ja edustajistoon ehdotetuista jäsenyyksistä ja puheenjohtajuuksien kierrätyksestä. Onko kahden vuoden välein tapahtuva puheenjohtajan vaihtuminen tarkoituksenmukainen? Onko esitetty malli tasapuolinen merimiespalvelutoimiston hallinnon jäsenille?

-

Tehtävät

Onko merimiespalvelulain 3 §:ssä mainittuihin merimiespalvelutoimiston tehtäviin käsityksenne mukaan tarvetta tehdä muutoksia lainsäädännössä?

-

Valvonta

Lausuttavaa esityksessä ehdotetusta työ- ja elinkeinoministeriön valvontavallasta ja tiedonsaantioikeudesta merimiespalvelutoimistoa koskien.

-

Vaikutukset

Lausuttavaa esitetyistä vaikutuksista.

-

Onko esityksellä käsityksenne mukaan vaikutuksia, joita ei ole otettu esityksessä huomioon?

-

Esityksen vaikutukset organisaationne toimintaan.

-

Miten näette merimiespalvelutoimiston tulevaisuuden?

-

Merimiespalvelulain nojalla on annettu työministeriön asetus merimiespalvelutoimistosta (720/2007).

Onko asetuksessa käsityksenne mukaan muutostarpeita?

-

Muuta lausuttavaa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Kanerva Inka
Merimiespalvelutoimisto